विषय : सिंचाई जल उपभोक्ता संस्था दर्ता गरि पाउ ।

श्री जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय - गुल्मी ।

सिंचाई सामुहिक उपभोग समेतको लागी उपभोक्ता संस्था दर्ता गर्न आवश्यक परेकोले सिंचाई नियमावली२०५६ को नियम ३, को उपनियम (१) बमोजिम रु.१००।- दस्तुर तथा उपभोक्ता संस्थाको विधान दुई प्रति समेत यसैसाथ संलग्न राखि यो दरखास्त दिएका हौं ।

१) उपभोक्ता संस्थाको नाम र ठेगाना :-
२) उपभोक्ता संस्थाको उद्देश्य :-
३) उपभोक्ता संस्थाले उपभोग गर्ने कुलो / कुलेसो /शाखा / प्रशाखा नहरको नाम :-
४) उपभोक्ता संस्थाका पदाधिकारीको नाम :-

क्र. सं.	पदाधिकारीको नाम / थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१.				
२				
३.				
४.				
५.				
६.				
७.				
८				
९.				
१०.				
११.				
१२				

५) उपभोक्ताहरुको मञ्जुरी लिखित :-
६) अन्य आवश्यक कुरा (कुनै भए उल्लेख गर्ने) :-

माथि उल्लेखित विवरण ठिक साचो छ

नाम थर :-
पद :-
हस्ताक्षर :-
ठेगाना :-
मिति :-

लुम्बिनी प्रदेश सरकार

उर्जा जलश्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय

जलश्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय

गुल्मी

जल उपभोक्ता समितिको विधान

जल उपभोक्ता समितिको नाम :-

स्थान : गा. पा. :-

वडा नं. :-

विधान : दर्ता नं. :-

मिति :-

....

आ. व. २०८१/८२

अनुसूचि १ नियम ३ को उपनियम (१) साग सम्बन्धित उपभोक्ता संस्था दर्ताको लागि दिइने दरखवास्त फारम

श्री मान् डिभिजन प्रमुख ज्यू, जलस्रोत तथा सिंचाइ विकास डिभिजन कार्यालय - गुल्मी, तम्घास ।
महोदय,

सिंचाइको सामुहिक उपयोग समेतको लागी उपभोक्ता संस्था दर्ता गर्न आवश्यक परेकाले जलश्रोत ऐन २०४९ र सिंचाइ नियमावली २०५६ को (पहिलो संशोधन २०६० को नियम ३ को उपनियम १ बमोजिम रु. १००।- दस्तुर तथा उपभोक्ता संस्थाको विधान २ (दुई) प्रति यसै साथ सम्लग्न राखि यो दरखवास्त दिएका हौं ।

१) जल उपभोक्ता संस्थाको नाम र ठेगाना :-
२) कार्यक्षेत्र :-
३) जल उपभोक्ता संस्थाको पदाधिकारीहरुको नाम :-

क्र. सं.	पद	पदाधिकारीको नाम / थर	ठगाना	पेशा
१.				
२				
३.				
४.				
५.				
६.				
७.				
८				
९				
१०.				
११.				
१२ .				

४) उपयोग गरिने जलश्रोतको विवरण :-
क. जलश्रोतको नाम र रहेको स्थान :-
ख. श्रोतवाट गरिने प्रयोग :-
ग. जल उपभोक्ता संस्थाले प्रयोग गर्न चाहेको जलश्रोतको परिमाण :-
घ. उक्त जलश्रोतवाट हाल भै रहेको उपयोग :-
ङ. कूलो / कुलेसो / शाखा / प्रशाखा
५) जल उपभोक्ताको संस्थाले पु-याउन चाहेको सेवा सम्बन्धि विवरण :-
क. सेवाको किसिम :-
ख. सेवा पु-याउने क्षेत्र :-
ग. सेवावाट लाभान्वित उपभोक्ताहरुको संख्या :-
६ भविष्यमा सेवा विस्तार गर्न सकिने सम्भावना :-
ठ) आर्थिक श्रोतको विवरण :-
क.
ख.
७) जल उपभोक्ता संस्थाको कार्यालयको स्थान / ठेगाना : गा. वि. स. .... वडा नं. ....

माथि उल्लेखित विवरण ठिक साचो छ भनी जल उपभोक्ता संस्थाको तर्फवाट दरखवास्त दिने पदाधिकारीको

पद :- पुरा नाम :-

ठेगाना ः   दस्तखत ः

जल उपभोक्ता समितिको विधान

प्रस्तावना :

नेपाल अधिराज्यको लुम्बिनी प्रदेश गुल्मी जिल्ला ....गा.पा.. वडा नं. .... स्थित .... खोला नदि/तालको पानीलाई समुचित वा व्यवस्थित रुपवाҍ उपयोग गरेर गुल्मी जिल्ला .... गा.पा. वडा नं. ....स्थित खेती योग्य जग्गाको कृषि उत्पादनमा वृद्दि गरि देशको विकासमा टेवा पु-याउन सक्ने उद्देश्यले उक्त श्रोतवाट सिंचाइ सेवा उपयोग गर्ने उपभोक्ताहरुको जल उपभोक्ता संस्थाद्दारा यो विधान तयार गरिएको छ । यसमा उपभोक्ता संस्थालाई सवल सक्रिय बनाउनु पर्ने बुदाहरुलाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गरि आवश्यकता अनुसार उप नियमहरु पनि तयार गरिएका छन् ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :-

यस विधानको नाम .... सिंचाइ योजना जल उपभोक्ता समितिको विधान २०७ ... रहनेछ ।

२. नामाकरण :-

क) विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधान अर्न्तगत गठन भएको जल उपभोक्ता समितिको नाम .... सिंचाई योजना जल उपभोक्ता समिति .... रहने छ ।

ख) सिंचित क्षेत्रफल भन्नाले .... को पूर्व .... को पश्चिम .... को उत्तर .... को दक्षिण यति चार किल्ला भित्र रहेको जम्मा जग्गा .... हेक्҅रलाई जनाऊाछ ।

ग) "साधारण सभा" भन्नाले कृषक सिंचाइ संस्थाको साधारण सदस्यता प्राप्त जग्गा भएको वा मोहिको रुपमा जग्गा कमाउने कृषकहरुको भेलालाई जनाऊछ ।

३) "अध्यक्ष" भन्नाले यस उपभोक्ता संस्थाको व्यवस्थापन प्रमुखलाई जनाऊछ ।

ङ) "सदस्य" भन्नाले जलउपभोक्ता संस्थाको व्यवस्थापन समितिको सदस्यता प्राप्त जलउपभोक्ता सदस्यलाई जनाऊनेछ ।

च) "सचिव" भन्नाले जलउपभोक्ता संस्थाको लेखपढ गर्ने व्यक्तिलाई जनाउनेछ ।

छ) "पदाधिकारी" भन्नाले जलउपभोक्ता संस्थाको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष र सदस्यलाई जनाऊनेछ ।

३ उद्देश्य :-

क) संस्थाको मुल उद्देश्य यस विधान अर्न्तगत गठित समितिको आन्तरिक निर्णयवाҍ गठित उप समितिको नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारवाट स्विकृत आयोजना (प्रणाली) वाट यस क्षेत्रमा सिंचाइ सम्बन्धि निति र निर्देशन अनुसार आवश्यक जनश्रम जटाउने, आर्थिक रकम उपलब्ध गराउने, निर्माण कार्यको सुपरभिजन गरि गुणस्तर कायम राख्ने र सिंचाइ योजना -प्रणाली) समाप्त भईसकेपछि पनि मुल नहर, शाखा नहर तथा वितरण कुलाको मर्मत संभार मुल नहरको रेखदेख र समितिको क्षमतावाट भ्याउने सम्मको मर्मत कार्य गरि सिंचित क्षेत्रमा समुचित रुपमा सिंचाईको व्यवस्था मिलाउने छ ।

ख) सिंचाइ पणालीको संचालन व्यवस्थापन तथा मर्मत संभारको लागी आवश्यक श्रोत जुटाउन जल उपभोक्ताहरुको प्रयासलाई एकत्रित तथा परिचालन गरि सम्बनधित निकाय साग आवश्यक समन्वय कायम राख्नेछ ।

ग) संस्थाकोलागी आर्थिक श्रोत जुटाउन, सदस्यता शुल्क, डण्ड जरिवाना जस्ता नियमहरु कार्यान्वियन गरि लागु गर्नेछ

३) संस्थाको संस्थागत विकास गर्न कार्य क्षमता अभिवृद्दि गर्नको लागी आवश्यक व्यक्तिको व्यवस्था मिलाउने जस्ता कार्यहरु गर्नेछ ।

४. साधाण्ण सदस्य / मोही :-

क) सिंचाइ प्रणालीको कमाण्ड क्षेत्रभित्र जग्गा भएको र मोहीको रुपमा जग्गा कमाउने कृषक समितिको साधारण सदस्य हुनेछ ।

ख) मोहीको रुपमा जग्गा कमाउने कृषक समेत समितिको साधारण सदस्य हुनेछ ।

५. सदस्यताको लागी आवश्यक योग्यता :-

सिंचित क्षेत्रभित्र जग्गा हुने जोताहा जग्गा धनि, मोही, नलागेको जग्गाको जग्गा धनि वा उनीहरुको अस्तित्वयार प्राप्त जोताहा किसानलाई संस्थाको सदस्यता स्वतः प्रदान गरिनेछ । यदि जग्गाधनिको उमेर १८ वर्ष भन्दा कम उमेरको भए उसको संरक्षकलाई संस्थाको सदस्यता दिइनेछ । मोही नलागेको जग्गाको जग्गाधनिले स्वयं खेती नगरी अधीया वा अन्य मोही नलागेको प्रथा अनुसार अरुलाई जोत्न दिएको अवस्थामा धनि वा उसको अख्तियार प्राप्त व्यक्तिलाई सदस्यता प्रदान गर्न सकिने५ ।

६. नियम ः

जल उपभोक्ता समितिको गठन माथि नियम ४ र ५ बमोजिमको सदस्यहरुवाट निर्वाचित समितिमा .... .जना सदस्य रहेको जल उपभोक्ता समिति गठन हुनेछ । सदस्य भन्नाले साधारण सदस्यवाҍ ५निएको व्यक्तिलाई जनाउनेछ । जल उपभोक्ता समितिमा उपलब्ध भए सम्म ҫҫ प्रतिशत महिला, १।१ जना दलित, उत्पिडित, पिछडिएका जनजाती पदाधिकारी अनिवार्य रुपमा रहनेछ ।

६.१ जल-उपभोक्ता समितिमा अध्यक्ष र सचिव बाहेक अन्य व९िमा .... जना सदस्य हुनेछ ।

६.२ माथि नियम ६ बमोजिम गठन हुने समितिमा ६.१ बमोजिम वहुमत द्वारा पद पूर्ति गरिनछ ।

६.३ जल-उपभोक्ता समितिको निर्वाचन प्रक्रिया माथि नियम ४ र ५ बमोजिमका उपस्थित सदस्गहरुको कम्तिमा ६७ (सतसठ्ठी) प्रतिशत सदस्यहरुले समितिका पदाधिकारीहरुको निर्वाचन वा वहुमतवाट मनोनयन गर्नेछ ।

७. समितिको निर्णय सम्बन्धि आवश्यक व्यवस्था यस विधानको अधिनमा रहि उपभोक्ता समितिले निर्धारण गर्नेछ ।

७.१ माथि नियम ७ मा जेसुकै कुरा लेखिए ता पनि समितिको निर्वाचनको लागी साधारण सदस्यहरु बोलाऊदा गण पुरक संख्या नपुगेमा यस विधानको उपनियम १२.१ बमोजिम गणपुरक संख्याले समितिको निर्वाचन गर्नेछ ।

८. समितिको पदावधि :- जलउपभोक्ता समितिको पदावधि सामान्यतया :४ (चार.) बर्षको हुनेछ ।

९. समितिको विघटनः माथि उल्लेखित बमोजिम गठित समितिले आफ्नो काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी पालना गर्न नसकेको भन्ने समिति गठन गर्ने निकायलाई लागेमा नियम छ बमोजिम साधारण सदस्यहरुको दुई तिहाइ बहुमतले समिति विघटन गरि नियम ६ को उप नियम ६.३ बमोजिम तत्काल समितिको निर्वाचन वा गठन गर्नेछ ।

९.१ निलम्बन :- समितिको कुनै पदाधिकारी सदस्ले आफ्नो काम, कर्तव्य कार्य गर्न असमर्थ भएमा वा काम, कर्तव्यको पालना नगरेमा त्यस्तो पदाधिकारीलाई साधारण सदस्यवाट निश्चित अवधिको लागी निलम्बन वा समितिको सदस्यवाट हटाइने छ । यसरी हटाऊदा नियम १२.१ को गणपुरक संख्या आवश्यक हुनेछ ।

१०..समितिको बठक :- समितिको बैठक साधारणतया २ महिनाको १ पटक बस्ने छ र आवश्यक परेको खण्डमा सो भन्दा अगावै पनि बस्न सक्नेछ ।

११. पद रिक्त हुने :-

(क) राजिनामा दिएमा, (ख) मृत्यु भएमा, (ग) साधारण सदस्यवाट हटेमा, (घ) दफा ९ बमोजिम कार्य भएमा, (ङ) बहुलाएमा, (च) यस विधान वा नेपाल सरकारको खिलाफ कार्य गरेमा ।

११.१ राजिनामा :- जल उपभोक्ता समितिका सदस्यले अध्यक्ष समक्ष र अध्यक्षले सिंचाइ कार्यालयमा वा सल्लाहकार समिति समक्ष राजिनामा दिनुपर्नेछ । अध्यक्षले राजिनामा दिएमा वा कुनै कारणवश अध्यक्ष पद रिक्त हुन गएमा तुरुन्त साधारण सभाको बैठक वोलाई माथि लेखिए बमोजिम पद पूर्ति गरिनेछ ।

११.२ बैठकको अध्यक्षता :- बैठक वस्ने दिन अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यको बहुमत द्वरा छानेको व्यक्ति लाई अध्यक्षताको लागी मनोनयन गरिनेछ ।

११.३ समितिको बैठक :- ६७ (सतसठ्ठी) प्रतिशत सदस्यहरुको उपस्थितिमा बस्न सक्नछ ।

११.४ समितिको निर्णय :- समितिको बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा हुनेछ । कुनै प्रस्तावमा सदस्यहरुको मत बराबर भएमा अध्यक्षको मत निर्णायक हुनेछ ।

१२ . साधारण सभाको बैठक :- साधारण सभाको बैठक साधारणतया बर्षको १ पटक बस्ने छ र विशेष परिस्थितिमा सो भन्दा छिटो पनि बस्न सक्नेछ ।

१२.१ साधारण सभाको गणपुरक संख्या :- साधारण सभाको गणपुरक संख्या ६७ (सतसठ्ठी) प्रतिशतले हुनेछ । पहिलो दिनको वैठकमा गणपुरक संख्या नपुगेमा भोलिपल्ट पुनः साधारण सभाको बैठक बस्नछ५ । सो बैठकको गणपुरक संख्या ४५ प्रतिशत उपस्थित भएमा गणपुरक संख्या मानिनेछ । दोश्रो दिनको बैठक पनि गणपुरक संख्या नपुगेमा तेश्रो दिनको बैठकमा ३३ प्रतिशत सदस्यको उपस्थितिले गरेको निर्णय मान्य हुनेछ ।

१३. समितिको काम कर्तव्य र अधिकार :-

समितिले सिंचाई प्रणाली संचालन गर्ने निकायसाग भएको सम्झौतालाई कार्यान्वयन गर्ने ।

१३.१ सिंचाइ प्रणाली संचालन हुने अवधिमा सम्बन्धित निकायलाई सहयोग गर्ने र निर्माण कार्यको रेखदेख (गुणस्तर) कायम राख्ने सिंचाई प्रणाली संचालनको लागी स्थानिय श्रोतवाट उपलब्ध गराउनु पर्ने सामाग्री तथा जनश्रम जनश्रम समयमा जटाई योजनाको निर्माण कार्य पुरा गर्न पूर्ण सहयोग गर्ने ।

१३.२ सिंचाइ प्रणाली निर्माण कार्य सम्पन्न भईसकेपछि मर्मत संभार तथा नहर संचालनको लागि आवश्यक व्यवस्था गरि सिंचाईको प्रबन्ध मिलाउने ।

१३.३ सिंचित क्षेत्रमा जग्गा हुने साधारण सदस्यहरुको जग्गाको क्षेत्रफलको आधारमा लगत लिने र सो को लगत व्यवस्थित तवरले राख्ने ।

१३.४ उपनियम १३.३ बमोजिम साधारण सदस्यहरुको लगत तयार गरि अध्यावधिक राख्ने सोही लगतको आधारमा सिंचाइ सेवा शुल्क असुली गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

१३.५ जग्गा खरिद विक्री एवं अरु कुनै व्यहोरावाट सिंचित क्षेत्रमा जग्गा उपलव्ध गर्नेलाई सदस्य कायम गर्ने र विक्रिवा अन्य कारणवाट हक छाडि दिने किसानलाई सदस्यवाट हटाउने ।

१३.६ सिंचाई योजना संचालन अवधिमा जुटाउनु पर्ने जनश्रम, जग्गाको क्षेत्रफलको आधारमा निर्धारण गरि नगद, जनश्रम जधाउने र काममा लगाउने ।

१३.७ सिंचाई प्रणाली सम्पन्न पश्चात मुल नहर, शाखा नहर, वितरण कुलो र मुहानको सरसफाई, सुरक्षा, मर्मत गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउने ।

१३.८ समितिको आय व्यय दुरुस्त राखी वर्षको एक पटक साधारण सभामा पेश गर्ने ।

१३.९ सिंचाई प्रणालीको निर्माण कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्ने एवं दक्ष जनशक्ति उपलब्ध गराई नेपाल सरकार जलश्रोत मन्त्रालय, सिंचाई विभाग, पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय सिंचाइ निर्देशनालय तथा सम्बन्धित सिंचाई कार्यालयम सम्पर्क राखी सहयोग उपलब्ध गराउने ।

१३.१० नेपाल सरकारको सिंचाइ सम्बन्धित निति निर्देशनको पालन गर्ने गराउने तथा सिंचाइ, निति र नियमावली बमोजिम नियम र निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

१४. . जल उपभोक्ता समितिको आयश्रोत :-

क) साधारण सदस्यवाट उठेको सदस्यता शुल्क, ख) सेयर वितरणवाट उठेको रकम, ग) डण्ड जरिवाना,

घ) सिंचाइ सेवा शुल्कवाट उठेको रकम, ङ) जनश्रमदान

च) नेपाल सरकार तथा अन्य संध संस्थावाट पाप्त हुने अनुदान सहयोग समितिको आय हुछ।

१५. खाता संचालन :-

समितिको खाता राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक तम्घास गुल्मीमा वा अन्य वैंकमा संचालन हुनेछ र सो खाता समितिका अध्यक्ष र सचिवको नाममा वा समितिको निर्णयद्वारा तोकिएको व्यक्तिको संयुक्त दस्तखतबाट संचालन हुनेछ ।

१५.१ समितिवाट रकम खर्च गर्दा समितिको बैठकको निर्णयले आवश्यक परेमा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालयको राय लिई मात्र खर्च गर्न सकिनेछ । समितिको निर्णय अगावै खर्च भएमा पछि समितिले अनुमोदन गरेको खण्डमा मात्र सो खर्च मान्य हुनेछ ।

१६. समितिको कागजात :-

समितिको कागजात व्यवस्थित रुपमा राख्नु पर्ने छ र सो कागजातहरु समितिको सचिवको जिम्मा रहनेछ ।

१७. कर्मचारी नियुक्ति :-

आवश्यक परेमा समितिले कर्मचारीको नियुक्ति पनि गर्न सकिने छ । कर्मचारी भन्नाले काम गर्न दैनिक ज्यालामा नियुक्ति गरिएको व्यक्तिलाई समेत सम्झनु पर्नेछ

१८.. विधानको पालना :-

यस विधानमा उल्लेख गरिएको शर्तहरु समितिका पदाधिकारीहरु तथा साधारण सदस्यहरुले अनिवार्य रुपमा पालना गर्नु पर्ने छ ।

१९. व्यावधान उत्पन्न गर्न नपाउने :- सिंचाई प्रणालीको निर्माण तथा संचालन अवधिभर र पछि मर्मत संभार, पानी वितरण गर्ने अवस्थामा समेत कुनै सदस्यहरुले अनावश्यक व्यावधान उत्पन्न गर्न पाउने छैन ।

२०. . सदस्यहरुमा भेदभाव :-

थैरै थोरै जमिन हुने सदस्यहरुको विचमा कुनै किसिमको भेदभाव हुनेछैन । जमिनको क्षेत्रफलको आधारमा समाव्यता हुने छ ।

२१. . पानी वितरण :-

पानी वितरणमा कुनै पनि किसिमको भेदभाव हुने छैन । मुहान देखि पुच्छार सम्म जग्गाको क्षेत्रफलको आधारमा समानुपातीक रुपमा पानी वितरण हुने छ ।

२२. प्रतिबन्ध :-

समितिको सदस्यले नेपाल सरकारको सिंचाई सम्बन्धि निति नियमको विरुद्ध क्रियाकलाप गर्न प्रतिबन्ध हुनेछ, साथै सिंचाई प्रणालीको संचालन व्यवस्थापनमा अनावश्यक कार्यहरु गर्न पाइने छैन ।

२३. विधानको तर्जुमा :यस विधानको तर्जुमा हुादा रहेको उपभोक्ता समितिले सिंचाइ कार्यविधि निर्देशिका अनुसार कार्य संचालन गर्ने छ । यस समितिले माथि नियम ८ मा उल्लेख गरिएको अवधि भित्र अनिवार्य रुपमा निर्वाचन वा बहुमतधारा मनोनयन गर्नु पर्नेछ । सो अवधि भन्दा अगावै निर्वाचन वा मनोनयन गराएमा कुनै प्रतिबन्ध लाग्ने छैन, यसले नियम ९ लाई कुनै असर पर्ने छैन ।

२४. .सल्लाहकार समिति :-

समितिले सल्लाहकार समिति गठन गर्न सक्नेछ । सिंचाई विकास डिभिजनका प्रमुख, जिल्ला कृषिविकास कार्यालय प्रमुख तथा जिल्ला सिंचाई जल उपभोक्ता महासंघका प्रमुख समेत रहेको एक सल्लाहकार समिति राख्न सक्नेछ ।

२४.१ सल्लाहकार समितिले उपभोक्ता समितिले आवश्यक समयमा आवश्यक सल्लाह, सहयोग उपलब्ध गराउनेछ ।

२५.. कार्यवाही :-

सिंचाई योजना संचालन हुादा पानी वितरण वा संस्थाको व्यवस्थापनमा कुनै पनि व्यक्तिले असहयोग अड्काउ गरेमा समितिले आवश्यक कार्यवाहीको लागी सम्बन्धित निकायमा अनुरोध गर्न सकिनेछ ।

२६. बचाउ :-

यो विधानको आधारमा कार्य संचालन हुादा वा संस्थालाई संचालन गर्दा बाधा अडचन पर्न गएमा साधारण सदस्यको बहुमतको आधारमा र सल्लाहकार समितिको सिफारिसमा जल उपभोक्ता समितिले नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायमा आवश्यक कार्यवाहीका लागी अनुरोध गर्न सकिनेछ ।

२७. नहरको अधिकार क्षेत्र :-

निर्मित सिंचाइ प्रणालीको मुल नहरको केन्द रेखा देखि दुबै तर्फ ..१।२ मिटर र शाखा, प्रशाखा नहरको दुबै तर्फ १।१ मिटर नहरको अधिकार क्षेत्र हुनेछ । यस नहरलाई बाधा पर्ने गरि कुनै किसिमको निर्माण वा अन्य प्रयोजनमा समेत ल्याउन पाईने छैन । नहरको हेडवर्क रहेको स्थानबाट नहरलाई वा मुललाई असर पर्ने गरि त्यस क्षेत्रबाट ढङ्गा वालुवा गिट्टी निकाल्न वा दुवानी गर्न पाईने छैन र नहरलाई असर पर्ने गरि निषेधित गरिएको क्षेत्रमा गाई वस्तु चराउन पाइने छैन ।

२८ . अभिलेख राख्ने :-

उपभोक्ता संस्थाले आफुले उपलब्ध गराएको सेवा उपयोग गरे वापत उपभोक्ताहरुले तिर्नुपर्ने सेवा शुल्क लगाएत मर्मत संभारमा भएको खर्च समेत देखिने गरि आफ्नो कोषको मौज्दात समेतको अभिलेख राखिनेछ ।

२८.१ . आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले ३ तीन महिना भित्र उपभोक्ता संस्थाको आर्थिक विवरण र सो आर्थिक वर्षमा उपभोक्तालाई उपलब्ध गराईएको सेवाको प्रतिवेदन तयार गरि साधारण सभामा प्रस्तुत गरिनेछ ।

२९ . दरखास्त दिनु पर्ने :-

नेपाल सरकार र उपभोक्ता संस्थाले विकास गरि संचालन गरेको सिंचाई प्रणालीवाट कुनै कारणवश सेवाबाट वञ्चित रहेका उपभोक्ता कृषकले सेवा उपयोग गर्न चाहेमा उपभोक्ता समिति तथा सम्बन्धित सिंचाई कार्यालय समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

२९.१ . सम्बन्धित दरखास्तवालाको माग बमोजिम सेवा उपलब्ध गराउन सकिने वा नसकिने भएमा दरखास्त वालालाई आवश्यक जानकारी तथा सूचना उपलब्ध गराईनेछ ।

३० . उजुरी दिने :-

नियम २९ र उपनियम २९.१ बमोजिम सेवा उपलब्ध गराउन नसकिने भनि दिईएको निर्णयमा चित्त नबुझेमा ३५ दिन भित्र सम्बन्धित सिंचाइ कार्यालय वा उपभोक्ता समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ ।

३१ .. सेवा शुल्क :-

सिंचाइ सेवा शुल्क निर्धारण समितिवाट निर्धारण गराई सेवा शुल्क निर्धारण गराईने छ ।

३२. संस्था निस्क्रिय :-

कुनै कारणवश जलउपभोक्ता समिति निस्क्रिय हुन गएमा जल उपभोक्ता संस्थाको नाममा रहेको सम्पूर्ण सम्पत्ति आर्थिक नियमानुसार हुनेछ ।

३३. समितिको छाप :-

गोलाकार पृष्ठ भुमिमा .... सिंचाइ योजना जल उपभोक्ता समिति .... लेखि बिचमा .... रहेको समितिको छाप हुनेछ ।

३४. समितिको झण्डा :-

.... सिंचाइ योजना जल उपभोक्ता समिति .... लेखिएको १.५ मिटर लम्बाई १ मिटर चौडाई भएको निलो रंगको कपडामा समितिको झण्डा रहनेछ ।

आज मिति २०७ / / गतेका दिन हामी .... गा. पा. वडा नं. .... अर्न्तगत .... सिंचाइ योजना संचालन गर्नका लागी यसै योजना भित्रका उपभोक्ता कृषक हरुको साधारण सभा .... प्रतिहतको उपस्थितिमा बैठक वसी सबैको आपसी सल्लाह र समझदारीको साथ .... को रोहवरमा माथि उल्लेखित पदाधिकारीहरुलाई .... सिंचाइ प्रणाली जल उपभोक्ता समितिमा हामी निम्न व्यक्तिहरुको छनौट गरि सहिछाप समेत गरेका छौं ।

क. सं.	उपभोक्ताको नाम	परिवार संख्या	ठेगाना	सहि /छाप	कैफियत

क. सं.	उपभोक्ताको नाम	परिवार संख्या	ठेगाना	सहि /छाप	कैफियत